

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ
Кафедра загальновійськової підготовки

Навчальна дисципліна
“РОЗВІДКА”

Викладач кафедри
підполковник запасу Гайдабура Анатолій Миколайович

Тема 1: Підготовка солдата до різних видів бою.

Заняття 6: Спостережний пост.

Навчальні цілі:

1. Ознайомитися з способом ведення розвідки спостереженням.
2. Вивчити вимоги до вибору місце для спостереження, складом спостережного посту і його завданням.
3. Вивчити обов'язки спостерігача і порядок ведення розвідки спостереженням.
4. Виховувати у тих, хто навчається упевненість в можливості добування розвідувальної інформації силами спостережного посту; творче, нестандартне мислення, усвідомлення необхідності наполегливого вивчення тактики.

Вид заняття: групове заняття

Час: 2 години

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ

3

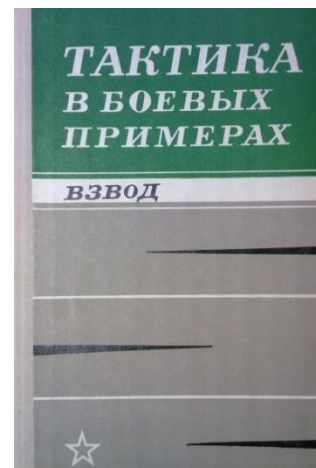
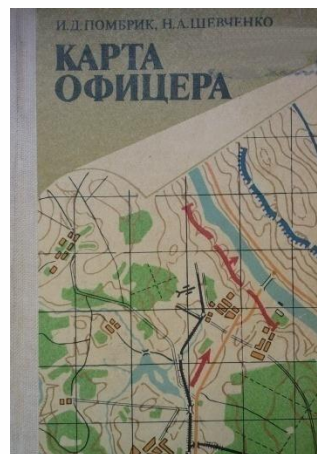
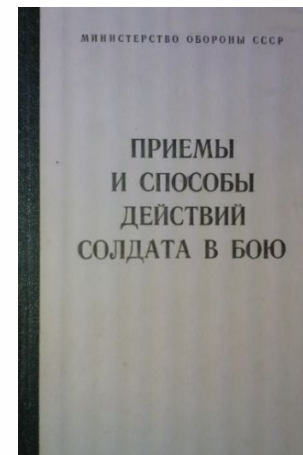
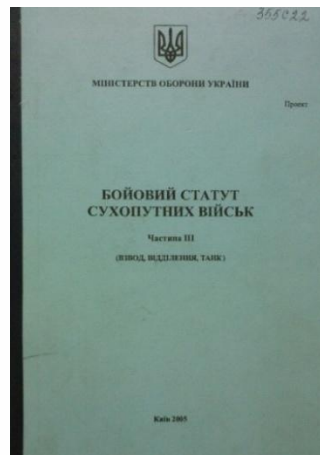
1. Вимоги до місця розташування спостережного посту та його вибір на місцевості.
2. Склад спостережного поста, його обладнання та маскуванню.
3. Оснащення спостережного поста.

ЛІТЕРАТУРА

4

С
К
Л
А
Д
О

ПІДГОТОВКА ДО БОЮ:

5

► **організація бойових дій**

► підготовка взводу (особового складу, ОВТ)

► підготовка району бойових дій підрозділів, зайняття вказаного району

► здійснення контролю готовності взводу до виконання поставленого завдання (практична робота в підрозділах)

► доповідь командирів роти (у встановлений час)

- з'ясування завдання та надання першочергових вказівок щодо найшвидшої підготовки взводу до його виконання;
- оцінка обстановки;
- прийняття рішення та оформлення його на карті;
- проведення рекогносцировки;
- постановка завдань підлеглим підрозділам (особовому складу, вогневим засобам) (бойовим наказом або бойовим розпорядженням);
- організація взаємодії та управління, бойового забезпечення, виконання заходів морально-психологічного, тилового і технічного забезпечення

ВСЕБІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЮ:

6

В
И
Д
И

1.▶ **Бойове забезпечення**

2.▶ **Морально - психологічне забезпечення**

3.▶ **Матеріально - технічне забезпечення**

3.1 • **Тилове забезпечення**

3.2 • **Технічне забезпечення**

4.▶ **Медичне забезпечення**

1.1 • **Розвідка**

1.2 • **Охорона**

1.3 • **Тактичне маскування**

1.4 • **Інженерне забезпечення**

1.5 • **РХБз**

1.6 • **РЕБ**

1. Встановити наміри та замисел дій противника.

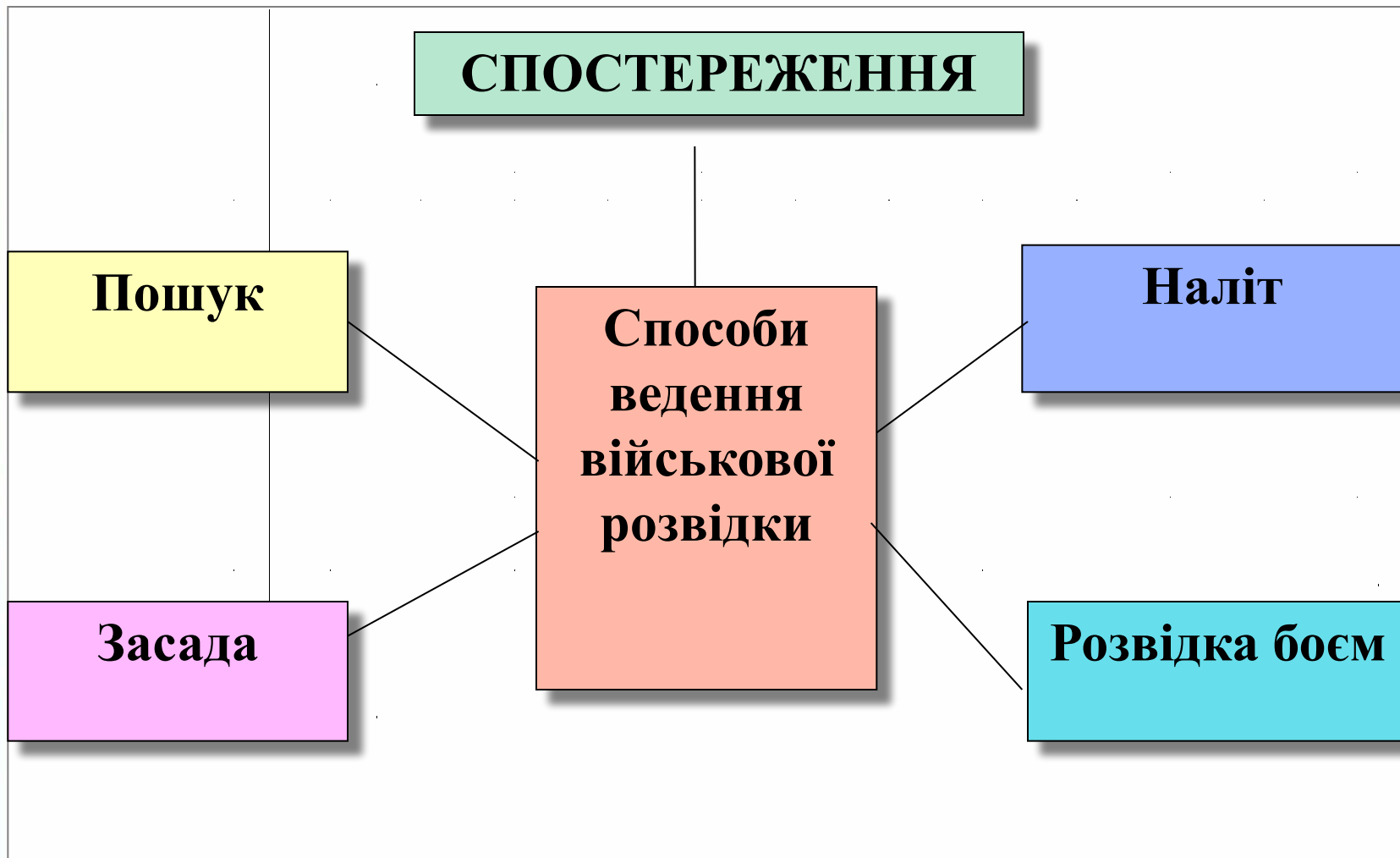
2. Виявити бойовий склад, приналежність, положення, угруповання, стан і можливості частин і підрозділів, пункти управління військами і зброєю.

3. Виявити об'єкти (цілі) для ураження.

4. Визначити ступінь поінформованості противника про наші війська.

5. Виявити нові способи і засоби ведення бойових дій, заходи противника щодо забезпечення дій військ, результати ядерних і вогневих ударів, нанесених по противнику.

6. Визначити морально-психологічний стан військ противника і місцевого населення.

ВИМОГИ ДО МІСЦЯ РОЗТАШУВАННЯ СПОСТЕРЕЖНОГО ПОСТУ ТА ЙОГО ВИБІР НА МІСЦЕВОСТІ.

СПОСТЕРЕЖНИЙ ПОСТ

Спостережний пост – це призначена для спостереження група військовослужбовців з особистою зброєю, приладами спостереження, необхідними документами, засобами зв'язку, а також те місце, з якого вони ведуть спостереження.

Спостережний пост **розташовується** в місцях, які забезпечують найкращий обзір місцевості перед фронтом і на флангах.

У всіх видах воєнних дій спостереження за противником ведеться безперервно особисто командиром взводу і відділення, спостерігачами, а в разі необхідності – усім особовим складом.

У ночі та в інших умовах обмеженої видимості спостереження ведеться з використанням приладів і прицілів нічного бачення, засобів освітлення місцевості і доповнюється підслуховуванням.

Обладнання місця для спостереження

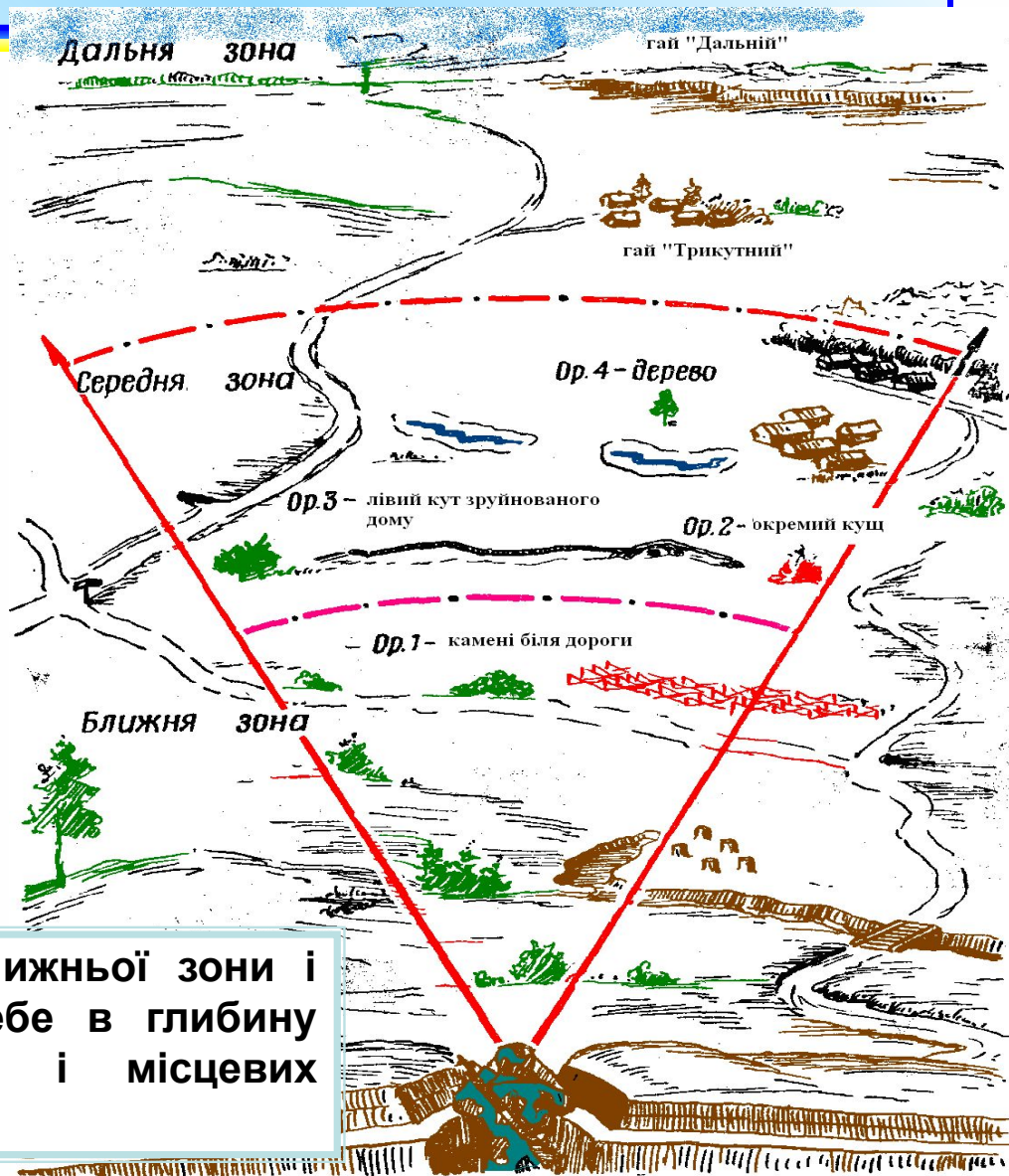

Розподіл сектора спостереження на зони

до меж
видимості

до 800 м

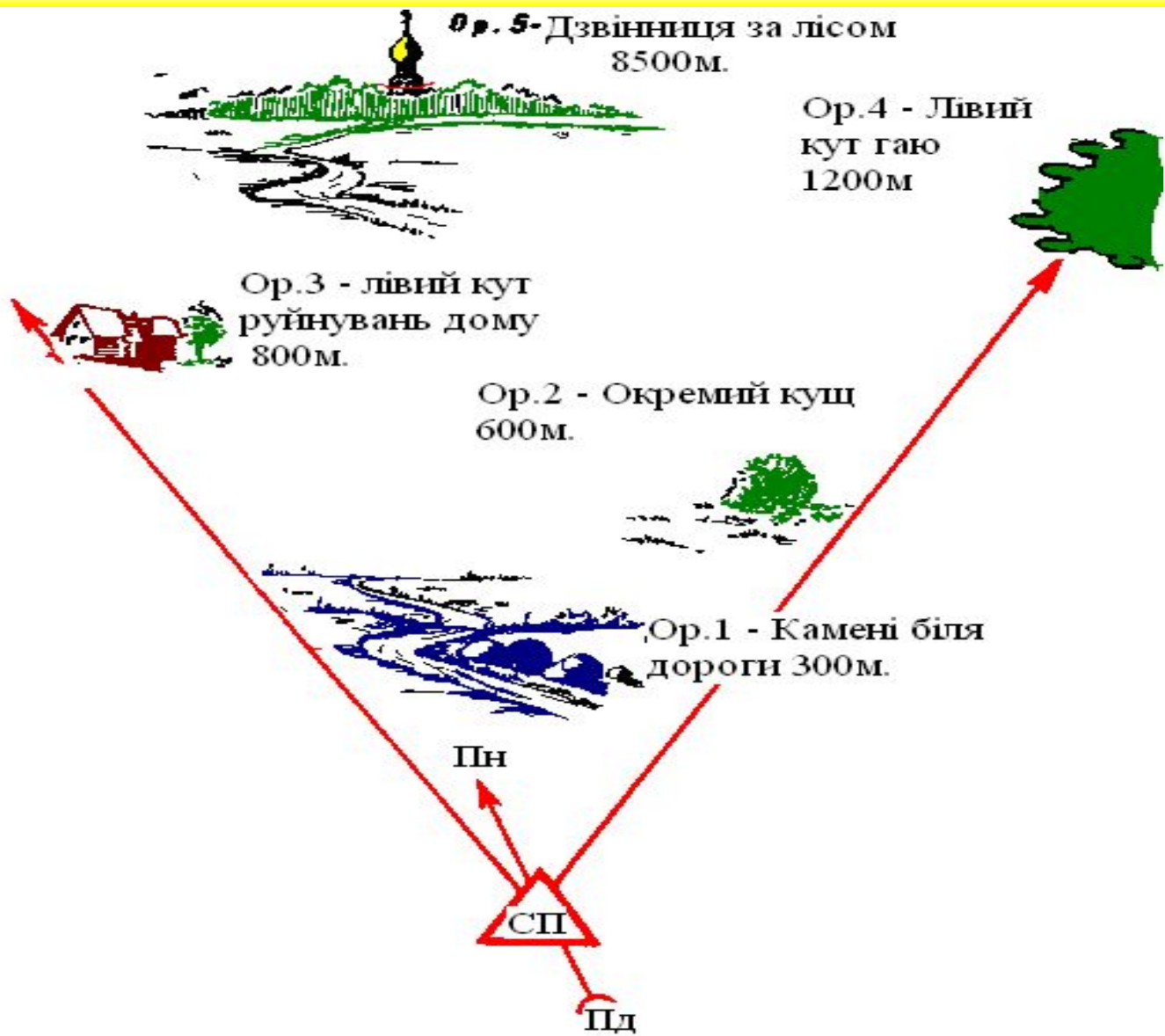
до 400 м

Спостереження починається з ближньої зони і ведеться -- справа наліво, від себе в глибину послідовним оглядом місцевості і місцевих предметів по зонах спостереження.

СХЕМА ОРІЄНТИРІВ

Для підвищення можливостей наземної розвідки у візуальному спостереженні і виявлення видалених об'єктів вдень звичайно широко використовуються оптичні прилади: біноклі, перископи, стереотруби, розвідувальні теодоліти, оптичні спостережні прилади із стабілізованим полем зору, оптичні і лазерні далекоміри.

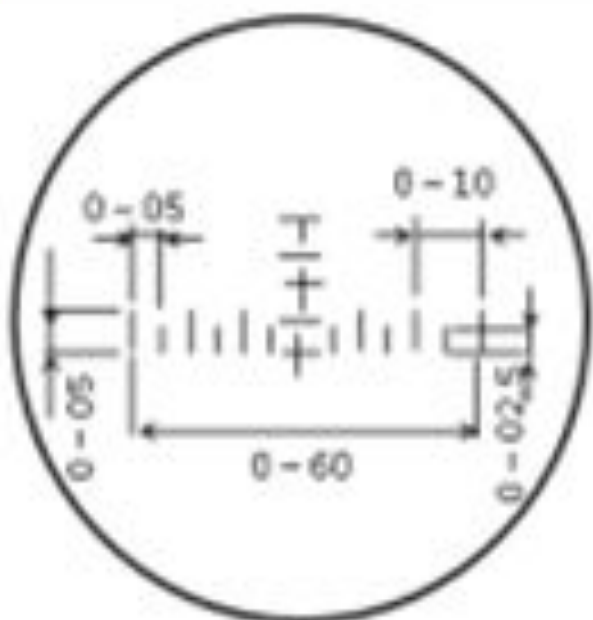
Основні характеристики оптичних приладів спостереження

Найменування приладів	Збільшення	Здатність яка дозволяє	Пластика
Біноклі	7-12	8-5	12—25
Стереотруби	10-20	6-4	25-100
Перископи	10-30	5-2	-
Оптичні приціли	2-4	15	-

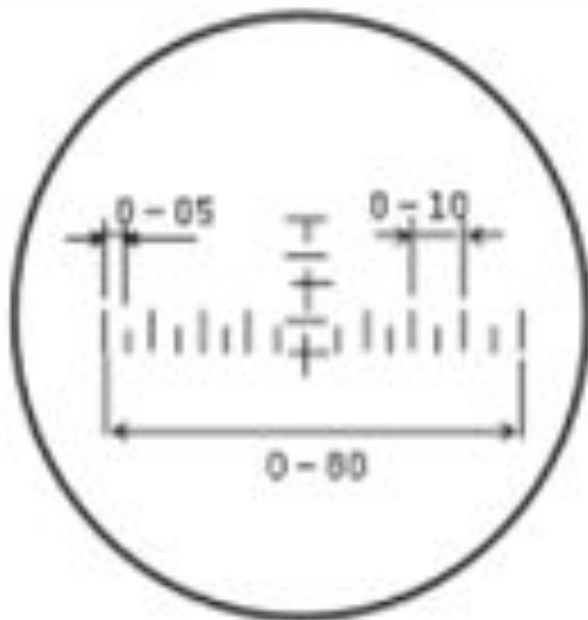

У правій зоровій трубці бінокля розташована кутовимірювальна сітка, за допомогою якої можна вимірювати кутові відстані між точками місцевості.

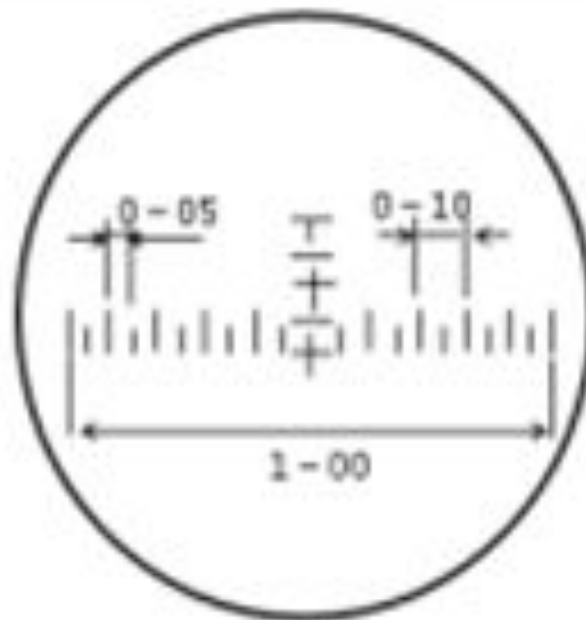
Ціна малої поділки сітки 0 – 05, великої 0 – 10, а сітки взагалі 1 – 00 по горизонталі і 0 – 20 по висоті.

а)

б)

в)

Визначення відстаней за кутовими розмірами полягає у використанні пропорційної залежності кутової величини предмету від дальності до спостерігача.

При цьому необхідно знати лінійні розміри предмету - його довжину, ширину або висоту. Для визначення відстані необхідно по сітці оптичного приладу або підручними засобами визначити кутове значення (у тисячних) відомого лінійного розміру предмету і провести розрахунок по формулі: **$D = 100 \times B / U$**

де:

D – дальність в метрах;

B – лінійний розмір в метрах;

U – кут, під яким видно предмет, в тисячних.

Формула виражає залежність дальності від кутової і лінійної величин предмету, і її часто називають формулою тисячної.

Наприклад: з спостережного поста в бінокль видно телеграфний стовп під кутом 0-10. Висота стовпа 6 м.

Дальність розраховуємо по формулі: $D = 100 \times 6 / 10 = 600 \text{ м.}$

Середні розміри місцевих предметів і цілей

16

Місцеві предмети, об'єкти, цілі	Розміри, м		
	висота	ширина	довжина
Дерев'яний стовп лінії зв'язку	5-7		
Опори високовольтних ліній електропередачі	12-15		
Відстань між стовпами ліній зв'язку			50-60
Відстань між опорами високовольтних ліній електропередач	6-8		100
Одноповерховий будинок			
Середня висота дерева	12-15		
Товарний залізничний вагон	4,0-4,3		
Людина середнього зросту	1,7		
Легковий автомобіль	1,5-1,8	1,5	4,0-4,5
Вантажний, автомобіль	2,0	2,0-3,5	5,0-6,0
Бронетранспортер	2,0	2,0-2,4	5,0-6,0
Середній танк	2,5-3,0	3,0	6,0-7,0
Легкий танк	2,0-2,5	2,5	5,0-5,5

Видимість об'єктів і цілей з різних відстаней

17

Об'єкти (предмети) і признаки, що видимі неозброєним оком	Відстань, км
Дзвіниці великих церков і башти замків	15-18
Вітряні млини та їх крила	11
Фабричні труби, великі будинки	6-8
Невеликі будівлі	4
Труби на дахах домів, очерчення вікон в домах	3
Літак на землі, танк, БТР, БМ контури розлічуються	1,2
Стволи дерев	1
Міномет, протитанкова гармата	0,7
Стрілецьке озброєння, частини одягу на людина	0,2-0,3

Дальність чутності звуків

18

ОБ'ЄКТИ ТА ХАРАКТЕР ЗВУКУ	ДАЛЬНІСТЬ ЧУТНОСТІ, км
Негучний говір, кашель, негучні команди	0,1-0,2
Зарядження зброї, різання проволоки	0,1-0,2
Забивання кілків у землю вручну	0,3
Рубання та розпилювання лісу (стук сокир, вищання пили)	0,4
Рух підрозділів у пішому порядку	0,3-0,6
Падіння зрублених дерев, тріск сучків, глухий удар об землю	0,8
Рух автомобілів	0,5-1
Поодинокі постріли з автоматів	2-3
Гарматна стрільба	10-15

При визначенні відстаней на слух необхідно враховувати природні чинники, що впливають на чутність. До них відносяться; напрям і сила вітру, температура і вологість повітря, характер рельєфу, рослинність, що викликає луну і слухові галюцинації.

Чутність поліпшується, якщо вітер дме з боку джерела звуку, вночі і рано вранці, в похмуру погоду, особливо після дощу, біля водної поверхні, в горах, взимку (за відсутності снігопаду).

Звук поглинається (стає слабкішим) в жарку сонячну погоду, під час снігопаду, дощу, в лісі, чагарнику і на місцевості з піщаним ґрунтом. При погіршенні чутності відстані до джерел звуку здаються збільшеними.

Порядок доповіді про результати спостереження

19

Спостерігач, не припиняючи спостереження, про все помічене негайно доповідає старшому спостерігачу (командиру). Доповідь спостерігача повинна бути чіткою і короткою, однак прагнення до стислості доповіді не повинно йти за рахунок ясності цілевказівки.

У доповіді вказуються:

орієнтир чи умовна назва місцевого предмета;

положення цілі відносно орієнтира;

виявлена ціль чи її ознаки;

характерні ознаки місцевості чи місцевих предметів біля цілі.

Наприклад: *“Орієнтир один, вліво 10, далі 200, у куцах спостерігач”*
або “Орієнтир два, вправо 0-10, 1200 метрів, бронетранспортер в окопі”
або “З році “Кругла” у південному напрямку - рух п'яти танків”.

При відсутності орієнтирів на місцевості спостерігач дає цілевказання, вказуючи магнітний азимут на ціль і відстань до неї. **Наприклад:** *“Азимут 150°, 3800 метрів - посадка двох вертольотів”.*

Спостерігач доповідає і записує в журнал спостереження тільки те, що бачить. Свої висновки і припущення він доповідає тільки за вимогою командира (старшого спостережного посту). Спостерігач спостережного посту крім того, наносить ціль на карту чи схему.

СКЛАД СПОСТЕРЕЖНОГО ПОСТА, ЙОГО ОБЛАДНАННЯ ТА МАСКУВАННЯ.

СКЛАД СПОСТЕРЕЖНОГО ПОСТА

21

При підготовці наступу і в обороні призначаються:

у відділенні – спостерігач;

у взводі та в роті – один-два спостерігача;

у батальйоні – два-три спостерігачі на командно-спостережному пункті командира батальйону і один-два спостережні пости.

Крім того, організовуються **хімічні і інженерні** спостережні пости.

До складу спостережного поста призначаються **2-3** спостерігачі, один з яких призначається старшим.

Спостерігач зобов'язаний добре знати організацію, озброєння і тактику частин і підрозділів противника, розвідувальні і демаскуючі ознаки, по яких можна виявити засоби ядерного нападу, вогняні засоби, бойову техніку, оборонні споруди і загороди.

Одне з найважливіших завдань спостерігача полягає в тому, щоб своєчасно виявляти щонайменші ознаки підготовки противника до застосування ядерної, хімічної і бактеріологічної зброї.

Завдання спостережного посту

22

Завдання спостережному посту ставиться на місцевості командиром, організуючим розвідку.

При постановці завдання указуються: орієнтири; відомості про противника і свої підрозділи; місце спостережного поста; сектор спостереження, на що звертати особливу увагу; напрями вірогідного підльоту літаків (вертольотів) противника; порядок доповіді результатів спостереження; сигнали сповіщення.

Завдання, поставлене спостережному посту, записується в журнал спостереження.

Зв'язок з спостережним постом встановлюється розпорядженням і засобами командира, що вислав спостережний пост. Звичайно на спостережному посту встановлюється телефонний апарат, сполучений з найближчим комутатором. У наступі або в зустрічному бою основним засобом зв'язку з спостережними постами, що діють на бронетранспортерах, є радіо.

Варіант постановки завдання спостерігачу

23

Спостерігач рядовий Семенов! Слухайте бойове завдання.

Орієнтири: 1 - окремі кущі пере нами, 2 - тригонометричний пункт на висоті “Горбата”, 3 - міст через струмок, 4 - окреме дерево, 5 - перехрестя дороги з висотою “Дальня”. Праворуч від нас озеро “Глибоке”, 500 м далі орієнтира 2 - гай “Довгий”, ліворуч - яр “Темний”.

Передній край оборони противник а проходить по східних схилах висоти “Горбата”, орієнтир 3 західніше 100 м і орієнтир 4 східніше 200 м. У перехрестя доріг (Ор. 3, вліво 20, ближче 100) - кулеметний розрахунок. З району окремих будинків (ор. 6, вправо 10, ближче 500) вели вогонь міномети.

Підрозділи роти перейшли до оборони на рубежі озеро “Глибоке”, західні схили висоти “Безіменна”, 100 м західніше яру “Темний”.

Місце для спостереження тут в окопі на північних схилах висоти “Безіменна” (у воронці, воронку поглибити на півметра, ґрунт вгору не викидати).

Спостерігати в секторі: праворуч - орієнтир 2, ліворуч - орієнтир 4 і стежити за діями противника і усіма змінами на місцевості у вказаному секторі. Встановити місця розташування безвідкатних гармат, ПТУРС, кулеметів, спостережних пунктів, окопів і інженерних загороджень у районі висот “Горбата”, “Дальня”, орієнтир 3. Особливу увагу звернути на дорогу, що йде через висоту “Дальня” і гай “Довгий”.

Про усе помічене доповідати мені по телефону негайно. Мій позивний — другий, ваш — дев'ятий.

Порядок роботи спостережного посту.

24

Старший спостережного поста керує діями спостерігачів.

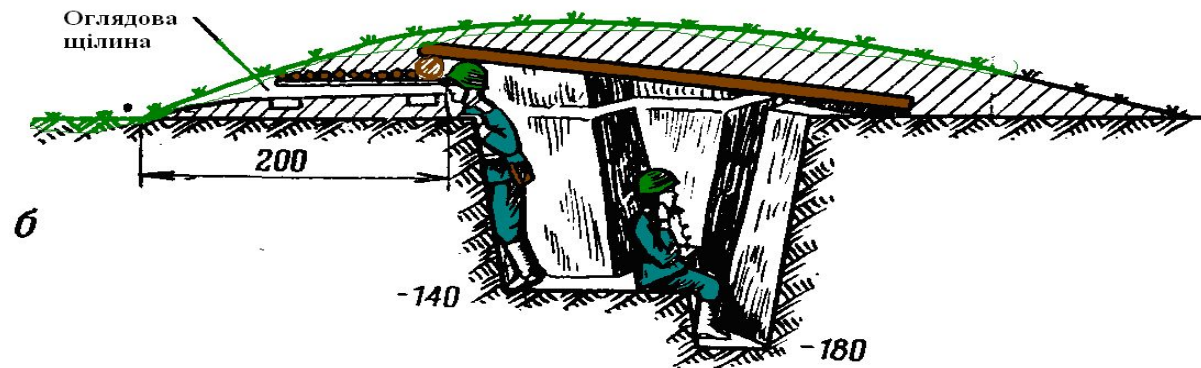
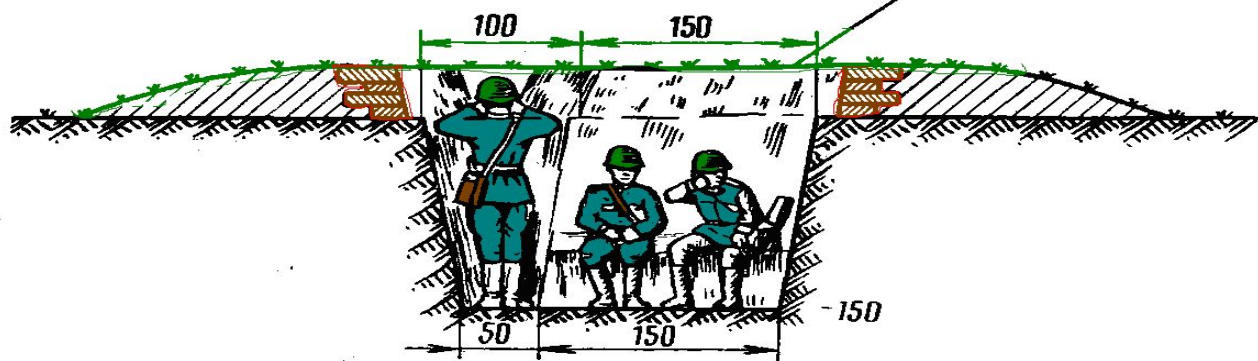
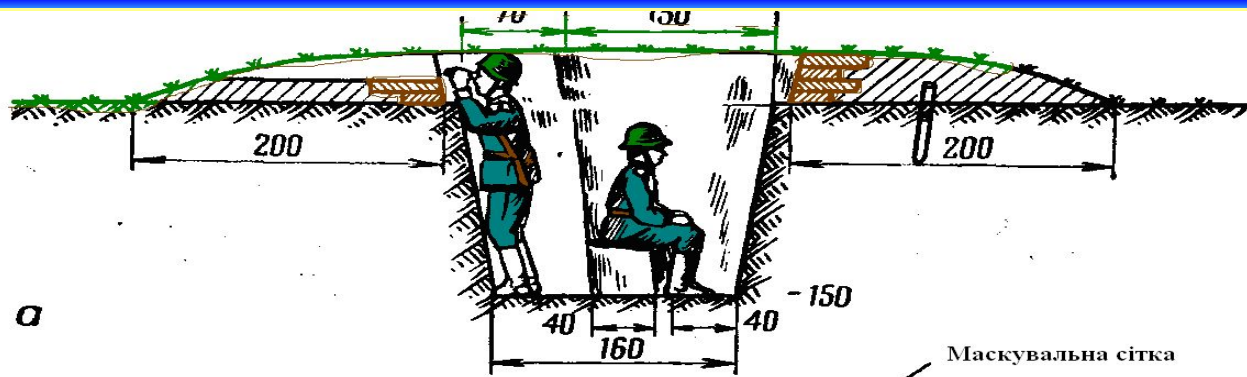
Він визначає:

порядок безперервного спостереження,
організовує устаткування місця для спостережного поста,
перевіряє справність приладів спостереження і засобів зв'язку,
контролює роботу спостерігачів,
виконує обов'язки спостерігача,
записує результати розвідки в журнал спостереження,
наносить їх на карту (схему),
у встановлений час доповідає командирю.

Про різкі зміни в положенні і діях противника, про виявлені важливі об'єкти (цілі), про радіоактивне, хімічне, бактеріологічне (біологічному) зараження місцевості старший спостерігач доповідає **негайно**.

Обладнання та маскуванню спостережного поста

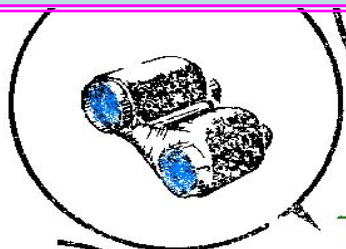

ОСНАЩЕННЯ СПОСТЕРЕЖНОГО ПОСТА.

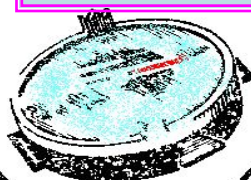

ОСНАЦЕННЯ СПОСТЕРЕЖНОГО ПОСТУ.

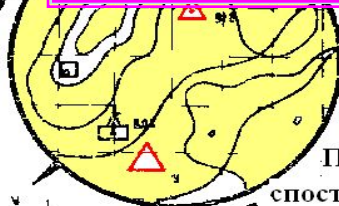
Прилади спостереження

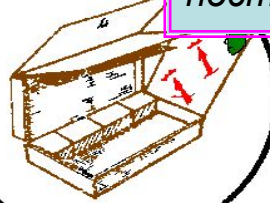
КОМПАС

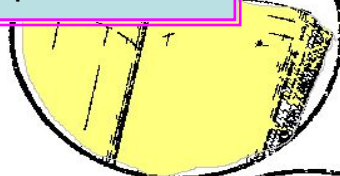
Великомасштабна карта або схема місцевості

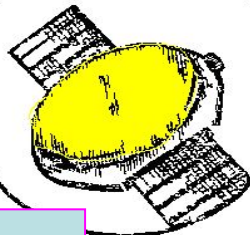
Планшет спостережного поста

Журнал спостереження

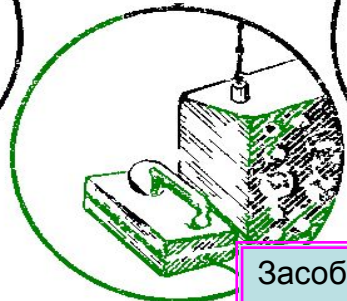

Годинник

ГОДИННИК

Засоби зв'язку

Засоби зв'язку

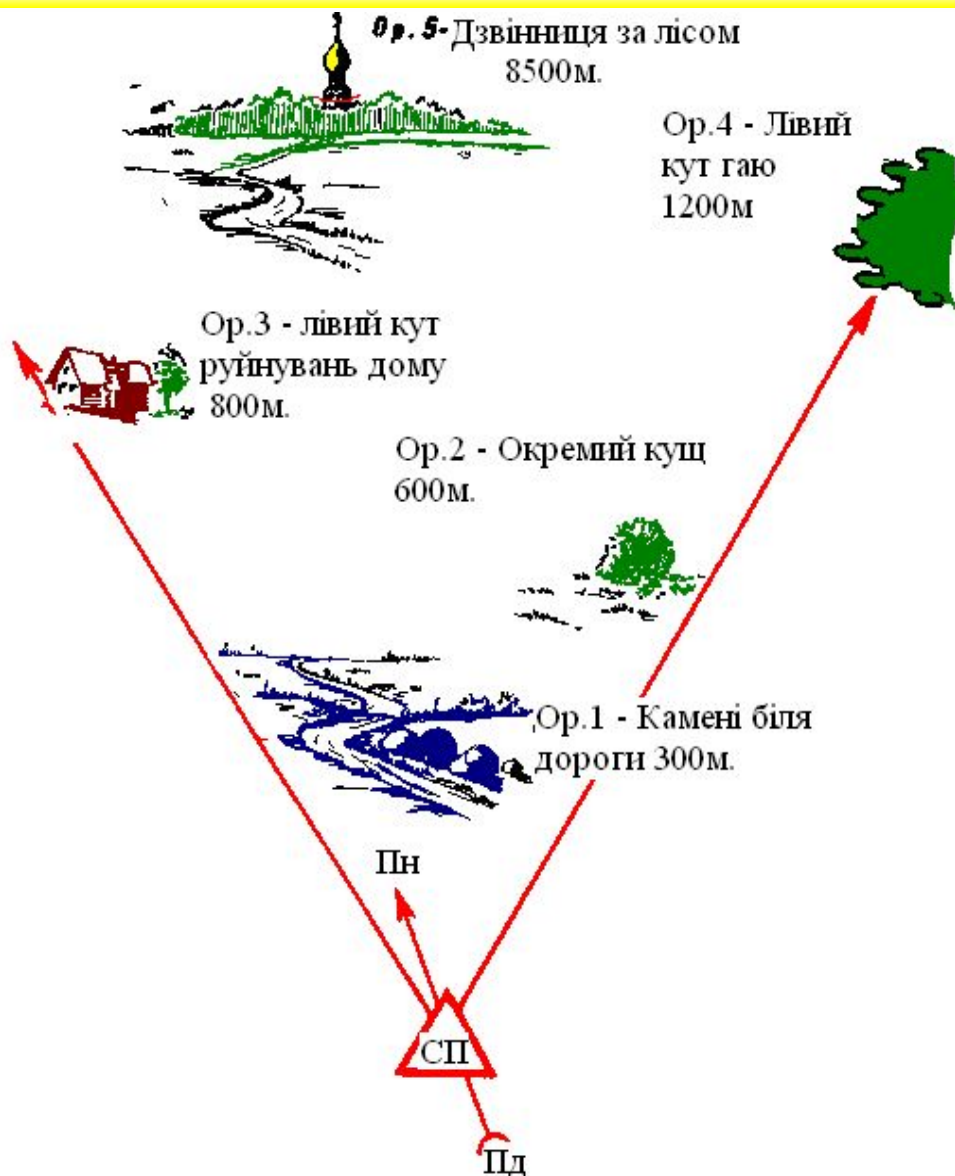
Лінійка і олівець

СХЕМА ОРІЄНТИРІВ

28

На схему орієнтирів спостерігач наносить:
місце спостережного посту;
сектор спостереження;
зони спостереження;
орієнтири
(нумеруються по напрямку огляду місцевості);
поля невидимості.

ЖУРНАЛ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

29

На спостережному посту ведеться журнал спостереження, в який заносяться всі здобуті спостереженням і підслуховуванням зведення про супротивника, і робиться відмітка, кому вони доповіли.

Час спостереження	Де і що помічено	Кому і коли доповідати
6. 00	Ор.3, вправо 20, далі 150, встановлення двох мінометів в окопі.	Капітану Пілову в 6. 05
7. 35	Ор.6, ближче 300, політ вертольоту.	Йому ж – 8. 00
7. 55	Ор.1, вліво 40, далі 50, поблизу каменя блиск скла	Йому ж – 8. 00
23. 30	СП перемістився до місця підслуховування – кущ (241400, 183250).	Майору Федорову в 23. 40

Тема 1: Підготовка солдата до різних видів бою.

Заняття 6: Спостережний пост.

Навчальні цілі:

1. Ознайомитися з способом ведення розвідки спостереженням.
2. Вивчити вимоги до вибору місце для спостереження, складом спостережного посту і його завданням.
3. Вивчити обов'язки спостерігача і порядок ведення розвідки спостереженням.
4. Виховувати у тих, хто навчається упевненість в можливості добування розвідувальної інформації силами спостережного посту; творче, нестандартне мислення, усвідомлення необхідності наполегливого вивчення тактики.

Вид заняття: групове заняття

Час: 2 години

ЗАВДАННЯ на самостійну роботу. Заняття № 6 “Спостережний пост”.

Література:

Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України, частина III (взвод, відділення, екіпаж танка). - К.: КСВ ЗСУ. 2010.

Рекомендації механізованим підрозділам щодо дій на полі бою в сучасних умовах. - К.: ГУБП ГКСВ ЗСУ. 2002.

Пам'ятка військовослужбовцю з розвідувально-вогневих дій при виконанні бойових завдань. - К.; ГУБП СВ ЗС України. 2006.

Тактика дій солдата в бою. - Одеса. 2007.

Методичні вказівки:

Навчальні питання	Час (хв.)	Завдання тим, хто навчається
1. Обов'язки спостерігача.	45	Записати і вивчити: Обов'язки спостерігача.